स्तन्भ, ग न उ रोधने । सौत्रधातुरयम् । इति कविकल्पद्रुमः ॥ (क्र्या० स्वा०च०-पर०-सक०-सेट् । क्त्वावेट् ।) दन्त्यादिः । पञ्चमस्वरी । ग, स्तुभ्नाति । न, स्तुभ्नोति । उ, स्तुभ्नित्वा स्तुब्धा । रोधनमावरणम् । इति दुर्गादासः ॥

स्तुभः, पुं, छागः । इत्यमरटीकायां भरतः २ । ९ । ७६ ॥ (अग्निविशेषः । यथा, महाभारते । २ । २२० । १४ ।
"चातुर्म्मास्येषु नित्यानां हविषां योनिरग्रहः ।
चतुर्भिः सहितः पुत्रैर्भानोरेवान्वयः स्तुभः ॥")

स्तुवेय्यः, पुं, (स्तूयते इति । स्तु + "स्तुवः केय्यश्छन्दसि ।" उणा० ३ । ९९ । इति केय्यः । कित्त्वाद्गुणाभावे सत्युवङादेशः ।) इन्द्रः । इत्युणादिकोषः ॥

स्तुषेप्यः, त्रि, श्रेष्ठः । उत्तमः । वैदिकशब्दोऽयम् । ष्टुधातोरौणादिकसेप्यप्रत्ययेन निष्पन्नम् । इति सिद्धान्तकौमुद्यामुणादिवृत्तिः ॥

स्तूप, क उच्छ्राये । इति कविकल्पद्रुमः ॥ (चुरा० पर० सक०-सेट् ।) षष्ठस्वरी । उच्छ्रायो राशीकरणम् । स्तूपयति धान्यं कृषकः । तुष्टूपयिषति । इति दुर्गादासः ॥

स्तूप, य इर उच्छ्राये । इति कविकल्पद्रुमः ॥ (दिवा०-पर०-सक०-सेट् ।) षष्ठस्वरी । य, स्तूप्यति । इर्, अस्तूपत् अस्तूपीत् । अस्मात् पुषादित्वान्नित्यं ङ इत्यन्ये । अतुस्तूपत् । इति दुर्गादासः ॥

स्तूपः, पुं, (स्तूयते इति । स्तु + "स्तुवो दीर्घश्च" उणा० ३ । २५ । इति पः दीर्घश्च ।) मृदादिकूटः । राशीकृतमृत्तिकादिः । इति पुंलिङ्गसंग्रहे अमरः । ३ । ५ । १९ ॥ संघातः । निष्प्रयोजनम् । बलम् । इति संक्षिप्तसारोणादिवृत्तिः ॥

स्तृ, न प्रीतिरक्षाप्राणने । इति कविकल्पद्रुमः ॥ (स्वा०- पर०-सक०-अक०-च-अनिट् ।) न, स्तृणोति । इति दुर्गादासः ॥

स्तॄ, न ञ स्तृतौ । इति कविकल्पद्रुमः ॥ (स्वा० उभ०-सक०-अनिट् ।) न ञ, स्तृणोति स्तृणुते स्तृतिराच्छादनम् । इति दुर्गादासः ॥

स्तृक्ष, गत्याम् । इति कविकल्पद्रुमः ॥ (भ्वा०-पर०-सक०-सेट् ।) सप्तमस्वरयुक्ततमध्यः । स्तृक्षति । तरीस्तृक्षते । इति दुर्गादासः ॥

स्तृह, ऊ श वधे । इति कविकल्पद्रुमः ॥ (तुदा० पर०-सक०-वेट् ।) ऊ, अस्तर्हीत् अस्तृक्षत् । श, स्तृहति । तिस्तर्हयिषति । इति दुर्गादासः ॥

स्तॄ ञ गि छादने । इति कविकल्पद्रुमः ॥ (क्र्या उभ०-सक० अनिट् ।) ञ गि, स्तृणाति स्तृणीते स्तीर्णः स्तीर्णिः । इति दुर्गादासः ॥

स्तॄह, ऊ श वधे । इति कविकल्पद्रुमः ॥ (तुदा० पर०-सक०-वेट् ।) ऊ, अस्तॄहीत् अस्तॄक्षत् । श, स्तृहती स्तॄहन्ती । तिस्तॄहयिषति । इति दुर्गादासः ॥

स्तेन, त् क चौर्य्ये । इति कविकल्पद्रुमः ॥ (अदन्त चुरा०-पर०-सक०-सेट् ।) अतिस्तेनत् धनं चौरः । इति दुर्गादासः ॥

स्तेनं, क्ली, (स्तेनत् क चौर्य्ये + भावे अच् ।) स्तेयम् । इत्यमरटीकायां भरतः ।२।१०।२४॥

स्तेनः, पुं, (स्तेनयतीति । स्तेन + पचाद्यच् ।) चौरः । इत्यमरः । २ । १० । २४ ॥ तस्य दण्डनिर्णयो यथा,—
"स्तेनस्यातः प्रवक्ष्यामि विधिं दण्डविनिर्णये ।
परमं यत्नमातिष्ठेत् स्तेनानां निग्रहे नृपः ।
स्तेनानां निग्रहादस्य यशो राष्ट्रञ्च वर्द्धते ॥
अन्नादे भ्रूणहा मार्ष्टि पत्यौ भार्य्यापचारिणी ।
गुरौ शिष्यश्च याज्यश्च स्तेनो राजनि किल्बिषम् ॥
यस्तु तान्युपक्लृप्ताणि द्रव्याणि स्तेनयेन्नरः ।
तमाद्यं दण्डयेद्राजा यश्चाग्निं चौरयेद्गृहात् ॥
येन येन यथाङ्गेन स्तेनो नृषु विचेष्टते ।
तत्तदेव हरेत्तस्य प्रत्यादेशाय पार्थिवः ॥"
इति मानवे ८ अध्यायः ॥
तद्वैदिकपर्य्यायः । तृपुः १ तक्का २ रिभ्वा ३ रिपुः ४ रिक्वा ५ रिहायाः ६ तायुः ७ तस्करः ८ वनर्गुः ९ हुरश्चित् १० मुषीवान् ११ मलिम्लुचः १२ अघशंसः १३ वृकः १४ । इति चतुर्द्दशैव स्तेननामानि । इति वेदनिघण्टौ । ३ । २४ ॥ * ॥ देवायानिवेद्यान्नादिभोक्ता । यथा, श्रीभगवद्गीतायाम् । ३ । १२ ।
"इष्टान् भोगान् हि वो देवा दास्यन्ते यज्ञभाविताः ।
तैर्द्दत्तानप्रदायैभ्यो यो भुङ्क्ते स्तेन एव सः ॥"
स्तेप, क क्षेपे । इति कविकल्पद्रुमः ॥ (चुरा०-पर०-सक०-सेट् ।) एकादशस्वरी । क, स्तेपयति । तिस्तेपयिषति । इति दुर्गादासः ॥

स्तेमः, पुं, (स्तिम आर्द्रे + घञ् ।) आर्द्रीभावः । इत्यमरः । ३ । २ । २९ ॥

स्तेयं, क्ली, (स्तेनस्य भावः कर्म्म वा । स्तेन + "स्तेनाद्यन्नलोपश्च ।" ५ । १ । १२५ । इति यत् । नलोपश्च) चौर्य्यम् । तत्तु चौरस्य भावः तस्य कर्म्म च इत्यमरभरतौ ।२ । १० । २५ ॥ तस्य लक्षणं यथा, प्रायश्चित्तविवेके ।
"प्रत्यक्षं वा परोक्षं वा रात्रौ वा यदि वा दिवा
यत् परद्रव्यहरणं स्तेयं तत् परिकीर्त्तितम् ॥"
तत्करणे नरकं प्रतिप्रसवञ्च यथा,—
व्यासोवाच ।
"न हिंस्यात् सर्व्वभूतानि नानृतञ्च वदेत् क्वचित्
नाहितं नाप्रियं वाक्यं न स्तेनः स्यात् कदाचन
तृणं वा यदि वा शाकं मृदं वा जलमेव वा ।
परस्यापहरन् जन्तुर्नरकं प्रतिपद्यते ॥
न राज्ञां प्रतीगृह्णीयान्न शूद्रपतितादपि ।
न चान्यस्मादशक्तश्च निन्दितान् वर्जयेद्बुधः ॥
नित्यं याचनको न स्यान्न पुनस्तत् प्रयाचयेत् ॥
न विषं विषमित्याहुर्ब्रह्मस्वं विषमुच्यते ।
देवस्वञ्चापि यत्नेन सदा परिहरेत्ततः ॥
पुष्पे शाकोदके काष्ठे तथा मूले फले तृणे ।
अदत्तादानमस्तेयं मनुराह प्रजापतिः ॥
ग्रहीतव्यानि पुष्पाणि देवार्च्चनविधौ द्विजैः ।
नैकस्मादेव नियतमननुज्ञाय केवलम् ॥
तृणं काष्ठं फलं पुष्पं प्रकाशं वै हरेद्बुधः ।
धर्म्मार्थं केवलं ग्राह्यमन्यथा पतितो भवेत् ॥
तिलमुद्गयवादीनां मुष्टिर्ग्राह्या पथि स्थितैः ।
क्षुधार्त्तैर्नान्यथा विप्र विधिविद्भिरिति स्थितिः ॥"
इति कौर्म्मे उपविभागे । १६ । १—१० ॥
स्तेयप्रायश्चित्तं यथा,—
"एतैर्व्रतैरपोह्यं स्यादेनो हिंसासमुद्भवम् ।
स्तेयदोषापहर्त्तॄणां व्रतानां श्रूयतां विधिः ॥
धान्यान्यधनचौर्य्याणि कृत्वा कामात् द्विजोत्तम ।
स्वजातीयगृहादेव कृच्छ्रार्द्धेन विशुध्यति ॥
मनुष्याणान्तु हरणे स्त्रीणां क्षेत्रगृहस्य च ।
कूपवापीजलानाञ्च शुद्धिश्चान्द्रायणं स्मृतम् ॥
द्रव्याणामप्लसाराणां स्तेयं कृत्वान्यवेश्मनः ।
चरेत् सान्तपनं कृच्छ्रं तत्पापपरिशुद्धये ॥
भक्षभोज्यापहरणे यानशय्यासनस्य तु ।
पुष्पमूलफलानाञ्च पञ्चगव्यं विशोधनम् ॥
तृणकाष्ठद्रुमाणान्तु पक्वान्नस्य गुड़स्य तु ।
तैलचर्म्मामिषाणान्तु त्रिरात्रं स्यादभोजनम् ॥
मणिमुक्ताप्रवालानां ताम्रस्य रजतस्य तु ।
अयस्कांस्योपलानाञ्च द्वादशाहं कणान्नभुक् ॥
कार्पासकीटकोर्णानां द्विशरैकशफस्य च ।
पक्षिगन्धौषधानाञ्च रज्वाश्चैव त्र्यहं पयः ॥
एतैर्व्रतैर्व्यपोहेत पापं स्तेयकृतं बुधः ॥"
इति मात्स्ये २०१ अध्यायः ॥ * ॥
स्तेयस्य दण्डविधिर्दण्डशब्दे द्रष्टव्यः । सुवर्णस्तेयप्रायश्चित्तं प्रायश्चित्तशब्दे द्रष्टव्यम् ॥

स्तेयी, [न्] पुं, (स्तेयमस्यास्तीति । इनिः । चौरः । यथा । सुमन्तुः । सुवर्णस्तेयी मासं सावित्र्यष्टसहस्रं आज्याहुतीर्जुहुयात् त्रिरात्रमुपवसेत् तप्तकृच्छ्रेण वा पूतो भवति । इति प्रायश्चित्तविवेकः ॥ स्वर्णकारः । इति केचित् ॥

स्तैनं, क्ली, (स्तैनस्य चौरस्य भावः कर्म्म वा) स्तेन + अण् ।) चौर्य्यम् । इत्यमरटीकायां भरतः । २ । १० । २५ ॥

स्तैन्यं, क्ली, (स्तेनस्य भावः कर्म्म वा । स्तेन + ष्यञ् ।) चौर्य्यम् । इत्यमरभरतौ ।२।१०।२५॥ (यथा, महाभारते । ३ । २७२ । ७ ।
"इमां हि पत्नीमस्माकं धर्म्मज्ञां धर्म्मचारिणीम्
संस्पृशेदीदृशो भावः शुचिं स्तैन्यमिवामृतम् ॥")

स्तैन्यः, पुं, (स्तेन एव । स्वार्थे ष्यञ् ।) चौरः । इति शब्दरत्नावली ॥

स्तैमित्यं, क्ली, (स्तिमितस्य भावः । स्तिमत + ष्यञ् ।) जड़ता । इति राजनिर्घण्टः ॥ (आर्द्रत्वम् । यथा, "स्तैमित्यं स्तिमितो वेगः ।" इति वैद्यमाधवकरसंगृहीतरुग्विनिश्चयस्य ज्वराधिकारे ॥ "स्तैमित्यमङ्गस्यार्द्रपटावगुण्ठितत्वमिव ॥" इत्यस्य व्याख्याने विजयेनोक्तम् ॥)